

Opvang van illegale families met kinderen: juli 2010

Illegale families met kinderen hebben in België het recht om opgevangen te worden in een federale opvangstructuur. Sinds het voorjaar van 2009 wordt deze opvang in de praktijk echter veelal geweigerd. Ondertussen heeft deze opvangcrisis een structurele wending genomen. In mei 2009 heeft de Arbeidsrechtbank in Brussel Fedasil verplicht tot onmiddellijke opvang. Die uitspraak diende vervolgens als precedent voor vele andere dakloze families in dezelfde situatie.

Dit document geeft u uitleg over de opvang van illegale families. Het eerste deel is een theoretische uiteenzetting van het Vlaams Minderheden Centrum. Vervolgens legt 'Meeting, Onthaal- en Steunpunt voor mensen zonder wettig verblijf' uit hoe de families het recht af kunnen dwingen via de Arbeidsrechtbank. Daarna komt de klachtenprocedure bij de Federale Ombudsman aan bod.

1. Opvang van illegale families met kinderen: in theorie

[Theoretische uitleg volgens het Vlaams Minderhedencentrum]

Minderjarige vreemdelingen die samen met hun ouders illegaal op het grondgebied verblijven hebben in bepaalde gevallen recht op een ruimere bescherming dan alleen maar dringende medische hulp. Indien voldaan is aan onderstaande voorwaarden heeft de minderjarige recht op "materiële hulp die onontbeerlijk is voor de ontwikkeling van het kind".

Volgens de wet kan deze hulp enkel verstrekt worden in een federaal opvangcentrum. De ouders van de minderjarige hebben geen (eigen) recht op materiële hulp, maar kunnen wel samen met hun minderjarig kind opgevangen worden in het opvangcentrum.

De voorwaarden om te genieten van deze materiële hulp zijn:

- Het kind is jonger dan 18 jaar,
- Het kind en zijn ouders, of de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen, verblijven onwettig op het grondgebied,
- Er is bewijs dat de personen die het kind vergezellen daadwerkelijk de ouders zijn, of het ouderlijk gezag uitoefenen,
- Het kind is behoeftig doordat zijn ouders of degenen die het ouderlijk gezag uitoefenen hun onderhoudsplicht niet nakomen of niet in staat zijn hun onderhoudsplicht na te komen.

1.1 Procedure voor de aanvraag van materiële hulp

Om te kunnen genieten van deze materiële hulp moet er bij het O.C.M.W. van de gewoonlijke verblijfplaats van het kind een aanvraag worden ingediend. Deze kan ingediend worden door de minderjarige zelf of door de ouder(s) van het kind, in naam van de minderjarige. Het OCMW moet de aanvrager informeren over de aard van de hulp en binnen een maand een beslissing nemen over de aanvraag.

Het OCMW zal vervolgens een sociaal onderzoek voeren waarin wordt nagegaan of de bovenstaande voorwaarden zijn vervuld. Wanneer blijkt dat de voorwaarden vervuld zijn, deelt het O.C.M.W. de aanvrager mee dat hij materiële hulp kan bekomen in een federaal opvangcentrum.

De aanvragers moeten dan schriftelijk het voorstel van het OCMW al dan niet aanvaarden. Indien zij weigeren in te gaan op het voorstel wordt dit beschouwd als een weigering van de maatschappelijke hulp. Indien de ouders of de minderjarige wel akkoord gaan neemt het OCMW een definitieve beslissing over de aanvraag en stuurt deze beslissing naar de aanvrager.

Indien de beslissing positief is (code 207), kunnen de betrokkenen zich op werkdagen tussen 9 u. en 12 u aanbieden bij de dienst Dispatching van Fedasil:

Fedasil - dienst dispatching
Koning Albert II laan , n° 8
1000 Brussel

Pas op het moment dat de aanvrager zich aanbiedt bij de dienst Dispatching zal er bepaald worden in welk opvangcentrum de betrokkenen opgevangen zullen worden. Fedasil zorgt er voor dat de betrokkken vervoerd worden naar het opvangcentrum. Men mag niet rechtstreeks naar een opvangcentrum gaan.

Indien men zich niet binnen de dertig dagen aanbiedt vervalt het voorstel van maatschappelijke steun. Het blijft wel mogelijk om een nieuwe aanvraag in te dienen.

1.2 Omvang van de hulp

De materiële hulp bestaat uit:

- Huisvesting in gemeenschapsverband,
- Voeding,
- Sociale en medische begeleiding,
- Hulp bij vrijwillige terugkeer en
- Recht op onderwijs.

Volgens de wet kan deze materiële hulp enkel verstrekt worden in een federaal opvangcentrum. De ouders van het minderjarig kind hebben geen (eigen) recht op hulp, maar kunnen wel samen met kind opgevangen worden in het opvangcentrum.

2. Opvang van illegale families met kinderen: de huidige praktijk

De opvang van illegale families die een positief advies hebben van het OCMW verloopt in de praktijk niet meer zo soepel sinds april 2009. Als reactie op het dichtslippen van het opvangnetwerk heeft Fedasil beslist om deze groep niet langer op te vangen, ook al zijn zij daartoe wettelijk verplicht. Deze strategie wordt nog steeds structureel gehanteerd anno 2010. Er verblijven immers ongeveer 2000 asielzoekers in noodopvangplaatsen, waaronder hotels, sportzalen en daklozencentra, omdat er niet voldoende structurele plaatsen beschikbaar zijn. In mei 2010 verblijven er 147 illegale gezinnen binnen de structuren van Fedasil, dit komt overeen met 574 personen. In de periode van januari 2010 tot eind april 2010 telt men 100 beslissingen tot weigering om opvang te verlenen. Deze weigering gebeurt sinds begin april 2009 systematisch. Dit cijfer is bovendien allerminst realistisch want Fedasil vermeldt hier niet de niet-toewijzing van opvang aan families in illegaal verblijf die of geen antwoord kregen of niet werden doorgestuurd door het OCMW die hiermee anticipeert op de verzadiging van het netwerk.

Vanaf 30 juni 2009 kregen de opvangcentra van Fedasil bovendien de instructie van de directie om uitgeprocedeerde gezinnen uit nieuwe EU-lidstaten (toegetroeden in 2004) buiten te zetten. Ondertussen gaan er ook stemmen op om het asielrecht voor EU-burgers af te gaan schaffen. Dit

zal onvermijdelijk schrijnende taferelen gaan veroorzaken op het vlak van opvang. België is momenteel het enige land waar dit nog mogelijk is.

In wat volgt schetsen we twee mogelijke procedures die kunnen gestart worden: de rechtsprocedure bij de Arbeidsrechtbank en de klachtenprocedure bij de Federale Ombudsman.

2.1 Rechtsprocedure

Aangezien Fedasil verplicht is tot opvang, kan dit recht afgedwongen worden bij de Arbeidsrechtbank van Brussel. Zodra dit effectief voorkomt, zal de rechter een voorlopige maatregel opleggen wat Fedasil verplicht tot onmiddellijke opvang op laste van een dwangsom. De familie dient volgende stappen te doorlopen:

Stap 1: Zich melden bij Cel Dispatching

Wanneer families zich melden bij Cel Dispatching van Fedasil zal men hen doorgaans te kennen geven dat er geen opvang meer mogelijk is in het netwerk. Het is van belang dat de familie een bewijs hiervan vraagt om verdere stappen te ondernemen. Waarschijnlijk zal Fedasil dit zelf al doen.

De families dienen er daarom op voorbereid te zijn dat zij enkele dagen dakloos zullen zijn in Brussel. Een oplossing hiervoor is er eigenlijk niet. Informeren bij SAMU Social is een optie, maar meestal geen garantie.

Stap 2: Advocaat zoeken

Indien men nog geen advocaat had van een eerdere verblijfsprocedure, is het belangrijk z.s.m. een aanvraag te doen bij het Bureau voor Juridische Bijstand (zie bijlage 2.5 voor Nuttige Informatie). De familie zal dan een advocaat toegewezen krijgen. Er bestaat dan wel een grote kans dat deze advocaat niet op de hoogte is van de uitzonderlijke situatie. Het is dan ook aan te raden om te informeren bij een gespecialiseerde dienst voor een advocaat met ervaring op het vlak van vreemdelingenrecht.

Stap 3: Kort geding starten

De juridische procedure bij de Arbeidsrechtbank is een spoedeisend kort geding. De hoogdringendheid moet duidelijk aangetoond worden om het kort geding z.s.m. te laten voorkomen. In dit geval is het feit dat de kinderen noodgedwongen op straat verblijven een verzwarend element.

Noot: Het is uiterst belangrijk dat het spoedeisend karakter wordt benadrukt om te voorkomen dat het pas enkele maanden later op de rol wordt geplaatst.

Daarnaast is het aangewezen om de bevoegdheid en verplichting van Fedasil om opvang toe te kennen aan de families te benadrukken. Volgens artikel 60 van de wet van 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en andere categorieën van vreemdelingen (de 'Opvangwet') hebben minderjarigen die illegaal met hun ouders op het grondgebied verblijven en van wie de staat van behoeftigheid door een OCMW is vastgesteld, wanneer ouders niet in staat zijn om hun onderhoudsplicht na te komen, recht op een opvang die hen in staat moet stellen om een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid.

Om Fedasil de opgelegde maatregel te doen uitvoeren is het aan te raden om een dwangsom op te nemen in het verzoekschrift van 250 euro per dag per eiser.

Een advocaat kan contact opnemen met advocaten Ivo Flachet en Julie Tieleman van Progress Lawyers Network Brussel (tel. 02/215.26.26) voor voorbeeld verzoekschriften.

De eerste beschikking inzake deze problematiek is te vinden op:

- <http://www.progresslaw.net/docs/20090908171306MKUW.pdf>

Stap 4: Voorlopige maatregel

De Arbeidsrechtbank zal normaliter tijdens de eerste zitting een voorlopige maatregel opleggen aan Fedasil om op laste van een dwangsom een oplossing aan te bieden.

Het vonnis zal eerst door een deurwaarder betekend moeten worden bij Fedasil alvorens het van kracht wordt. Soms zal dit nog dezelfde dag kunnen gebeuren, afhankelijk van de snelheid waarmee de Arbeidsrechtbank het vonnis publiceert en de deurwaarder deze laat betekenen.

Verzoekers zullen zich in principe moeten melden bij de hoofdzetel van Fedasil. Waarschijnlijk zal men hen vervolgens doorsturen naar Cel Dispatching voor de opvangplaatsen.

Het is aan te raden om de familie een kopie van de beschikking mee te geven zodat zij kunnen tonen om welke reden zij zich melden bij bovenstaande diensten. Meestal zal de advocaat een kopie van de betekening ontvangen per fax.

De kans is groot dat de families niet meteen permanente opvang zullen krijgen maar eerst een periode in noodopvanginitiatieven moeten verblijven totdat er opnieuw capaciteit beschikbaar komt in het opvangnetwerk. Thans werd recentelijk duidelijk dat Fedasil zich een aantal opvangplaatsen a priori toeëigent met het oog op rechterlijke beslissingen onder verbeurte van een dwangsom.

Stap 5: Uitspraak ten gronde

De voorlopige maatregel voorziet in een dringende, maar tijdelijke, oplossing totdat het kort geding ten gronde wordt behandeld. Dit uiteindelijke vonnis kan wel minstens een half jaar op zich laten wachten. In de tussentijd behoudt de familie uiteraard het recht op de voorlopige maatregel. Het vonnis ten gronde zal dit hoogstwaarschijnlijk bevestigen.

2.2 Klachtenprocedure bij Federale Ombudsman

Voor alle klachten betreffende de weigering van opvang voor illegale families die de federale ombudsman reeds behandelde nam Fedasil een nieuwe beslissing en werd de familie in kwestie alsnog in opvang voorzien. Met andere woorden, deze piste is zeker de moeite waard, niet in het minst omdat de federale ombudsman zich engageert om binnen de 14 dagen een uitspraak te doen. Bovendien is er geen advocaat nodig voor deze procedure. De federale ombudsman is de dienst waar je terecht kan met alle klachten betreffende de federale administraties, zo ook dus voor klachten over Fedasil die opvang weigert aan families met een onwettig verblijf.

Op het internet vind je een standaard klachtenformulier waarin je best zo accuraat mogelijk de situatie van de familie probeert te schetsen en alle ondersteunend bewijsmateriaal bijvoegt. Belangrijk is dat het bewijs van weigering van opvang door Fedasil niet ontbreekt, anders kan de klacht niet ontvankelijk worden verklaard.

3. Bijlage: Nuttige Contacten

Advocaten voor Jongeren <i>Algemeen juridisch advies over jongerenproblematiek</i>	Poelaertplein 1000 Brussel Tel. 02/ 512 55 78 Op werkdagen open van 13u30 tot 16u30
Bureau voor juridische bijstand (Pro Deo)	Poelaertplein 1000 Brussel Tel. 02/ 519 84 68 - Fax 02/ 519 84 31 Zitting op werkdagen van 9u tot 11u (in de vakantie enkel op ma, wo en vr)
Telebalie <i>Telefonische info over juridische problemen</i>	Tel. 02/511 54 83 Fax 02/511 50 45
Barreau de Bruxelles	Bureau d'aide juridique Palais de justice - Extension Vierarmenstraat 19 – derde verdieping 1000 Brussel Tel. 02/508.66.57 Fax 02/514.16.53
Télébarreau	Telefonische permanentie elke dag van 14u tot 17u30 Tel. 02/511.54.83
Foyer <i>Juridische Helpdesk</i>	Werkhuizenstraat 25 1000 Brussel Telefonische permanentie elke dag van 13u30 tot 17u Tel. 02/ 414 04 53
Federale Ombudsman	Via internet : contact@federaalombudsman.be Via brief : de federale Ombudsman, Hertogsstraat 43 te 1000 Brussel Via fax : + 32 2 289 27 28 Via telefoon : op het gratis nummer 0800 999 62 of 02 289 27
Vlaams Minderhedencentrum <i>Juridische Helpdesk Vreemdelingenrecht</i>	Vooruitgangsstraat 323 1030 Brussel Tel. 02 205 00 55 Telefonische permanentie elke voormiddag van 9u tot 12u30 behalve op woensdag in de namiddag van 13u30 tot 17u
Progress Lawyers <i>Advocaten</i>	Haachtsesteenweg 55 1210 Brussel Tel. 02 215 26 26